

val vanuit de anonimiteit of – wat ook wel wordt toegepast – onder een valse naam. Gezien de strekking van een dusdanig betoog is zulks na kennisneming zo niet begrijpelijk dan toch te verklaren. De schrijver van een dusdanige reactie zou er, zo zijn naam bekend werd gemaakt, weinig eer mee inleggen en voor die consequentie ontbreekt hem de moed. Het is weinig heldhaftig maar anonieme schotschrijvers zijn nu eenmaal niet uit beter hout gesneden.

Zelfs ontving de redactie een niet-ondertekende brief waarin vooruit gelopen werd op een mogelijke publicatie waarvan de toekomstige auteur kennelijk persona non-grata is bij de in het duister gebleven briefschrijver. Mocht niettemin de auteur in spe gastvrijheid worden verleend dan dreigde een collectieve beëindiging van het lidmaatschap ener organisatie waartoe het Tijdschrift in geen enkele relatie staat!

Ja, wat doet men daartegen? Een dergelijke vorm van chantage kan alleen met verachting worden gehonoreerd. Maar waar moet het heen als in een beperkte gemeenschap als de tandheelkundige men meent toevlucht te moeten nemen tot krenking, verachtmaking en dreigement vanuit het verborgene.

Een kritisch maar zakelijk gedocumenteerd betoog moet in zijn gepubliceerde gedaante bestand geacht worden tegen een eventuele weerlegging van gelijk gehalte en de lezer van het eerste heeft er recht op te weten wie daarvan als opponent voor de dag is gekomen. Voor anonieme ontboezemingen is er vanouds maar één plaats: de prullenmand.

INGEZONDEN

HET GEBRUIK VAN PARAFORMALDEHYD IN DE ENDODONTIE

In het juli-nummer 1959 heb ik mijn afkeuring uitgesproken over het feit dat de Redactie referaten publiceert, die niet zijn ondertekend. Dr. VISSER heeft in zijn antwoord o.a. betoogd: „Zoals gezegd, de referent voelt zich in het algemeen niet geroepen zijn naam, of zelfs maar zijn initialen, aan het door hem gerefereerde stuk toe te voegen, bewust als hij zich is dat hij slechts de gedachten, resp. de ervaringen van een ander onder de aandacht van de lezer brengt. Hij doet dit laatste vooral ten gerieve van de practici, wie het eenvoudig aan tijd en gelegenheid ontbreekt, in de internationale literatuur te zoeken naar onderwerpen, die de aandacht toch heus wel waard zijn”.

Hij besloot met de woorden „Zij (de Redactie) zal dus niet aarzelen op de ingeslagen weg voort te gaan”.

Dat ik thans op deze kwestie terug kom, is naar aanleiding van een niet ondertekende redactionele bijdrage onder het hoofd „Uit en voor de Practijk” in de juli-aflevering van dit jaar, getiteld: Uitspraak van de Council on Dental Therapeutics inzake N₂ en Rieblerpasta, waarop kort geleden mijn aandacht werd gevestigd. In deze bijdrage kunnen wij o.m. lezen: „De praktijk heeft geleerd dat het verkrijgen van sterilisatie van wortelkanalen in het algemeen geen eenvoudige zaak is en het laat zich horen dat als vanzelf een zeker wantrouwen opkomt wanneer een middel wordt gepropageerd dat zulks in één zitting zou weten te bewerkstelligen. Bovendien bevatten zowel N₂ als Rieblerpasta paraformaldehyde en dit doet het vermoeden rijzen dat de omliggende weefsels niet zo gunstig zullen reageren. Het mag dus geen verwondering wekken dat de Council on Dental Therapeutics hieromtrent onderzoekingen heeft doen verrichten ten einde zich een oordeel te kunnen vormen”.

Ik zou Dr. VISSER willen vragen of hij van mening is dat ook hier slechts de gedachten van een ander worden weergegeven.

Ik zal hier niet met Anonymus in discussie treden over de waarde van formaldehydpreparaten in de endodontie, doch volstaan met de mededeling dat op de afdeling Sosiodontie in Groningen vrijwel uitsluitend formaldehydpreparaten worden gebruikt ter devitalisatie van de pulpa, ter sterilisatie en detoxificatie van wortelkanalen en voor het vullen van wortelkanalen, en dat ook Rieblerpasta in ons arsenaal is opgenomen, echter zonder de voorschriften van de fabrikant op te volgen. Juist bij open apex maken wij o.a. van Rieblerpasta gebruik als wortelvulmateriaal.

Te zeggen dat paraformaldehyd een schadelijke invloed heeft op de omliggende weefsels heeft even weinig zin als de in de laatste tijd veel gehoorde bewering dat fluor giftig is; alles hangt af van de wijze van toepassing.

Verder moge ik de lezer verwijzen naar mijn bijdrage in het T.v.T. van oktober 1961, getiteld Nuchtere Tandheelkunde. Ik zou het op prijs stellen als ook Anonymus het zou willen lezen. Zeer vereerd zou ik mij voelen, als hij eens naar Groningen zou willen komen om kennis te nemen van onze resultaten. Ik hoop hem er dan van te overtuigen dat zijn mededeling in het T.v.T. niet ten gerieve van de practici was.

J. G. DE BOER.

Vooraf moge worden opgemerkt dat na de kritiek van de geachte inzender in het juli-nummer van 1959 de redactie besloot stukken als de hierbedoelde te ondertekenen met „V.” Het spijt mij dat dit symbool een enkele maal is komen te vervallen. Zo heel belangrijk is dat nu ook weer niet, want ieder niet-ondertekend stuk in deze rubrieken is of van de redactie als geheel of van één der redacteuren. Heeft men tegen zo'n stuk zakelijke bezwaren, dan zal de betrokken redacteur altijd bereid zijn de uitingen daarvan te beantwoorden. Nooit is het mijn bedoeling geweest mij in anonimiteit te hullen. Tot meer dan een „V.” ben ik, wat mijn bijdragen betreft, echter niet bereid, want de volledige naamvermelding onder dergelijke referaten buiten de Excerpta zou de indruk kunnen vestigen van pronken met andermans veren en uit dien hoofde gerechtvaardigde weerstanden kunnen oproepen. In het redactionele werk is het nu eenmaal ondoenlijk het iedereen naar de zin te maken. Intussen kan collega DE BOER gerust zijn: op de „V.” zal voortaan scherp worden gelet!

Wat nu de zakelijke inhoud van het omstreden stuk aangaat, kan ik collega DE BOER's zienswijze niet geheel volgen. Het betreft hier in eerste instantie een zekere bedenking tegen middelen, die wortelkanalen *in één zitting* zouden steriliseren. Een dergelijke voorstelling van zaken door de fabrikant kan gevaren opleveren, wanneer de practici daarop te zeer vertrouwen. En dat gevaar bestaat, want wie heeft in de praktijk geen behoefte aan een medicament dat zulk een wonder teweegbrengt? Collega DE BOER zegt nota bene zelf dat hij de voorschriften van de fabrikant niet opvolgt. Er bestaat dus verschil van opvatting. Zou dan de bekendmaking van de Council on Dental Therapeutics niet ten gerieve van de lezers kunnen zijn?

Collega DE BOER betoogt verder: „Te zeggen dat paraformaldehyd een schadelijke invloed heeft op de omliggende weefsels heeft even weinig zin als de in de laatste tijd veel gehoorde bewering dat fluor giftig is; alles hangt af van de wijze van toepassing.” Accoord, maar ten aanzien van fluor, of liever fluoriden, is een overstelpende hoeveelheid bewijsmateriaal ter beschikking: vrucht van jarenlange statistisch bewerkte resultaten van onderzoek over de gehele wereld. Zijn er ten aanzien van paraformal-

dehyde in wortelkanalen eveneens doorslaggevende bewijzen? Collega DE BOER meent van wel, de Council on Dental Therapeutics, óók niet de eerste de beste, meent van niet. Blijkbaar betreft het dus een omstreden kwestie. Ik heb het artikel Nuchtere Tandheelkunde indertijd met veel waardering gelezen, en ik wil t.z.t. heel graag in Groningen komen om de gunstige ervaringen op de afdeling Sosiodontie nader te leren kennen. Maar dit zijn tenslotte persoonlijke ervaringen, geen bewijzen in de zin als van de invloed der fluoriden. Daarom betwijfel ik vooralsnog sterk of collega DE BOER mij zal kunnen overtuigen dat de weergave in ons Tijdschrift van de uitspraak van de Council *niet* ten gerieve van de lezers is. Dit alles doet uit de aard der zaak echter aan mijn respect voor zijn opvattingen niets af.

J. B. VISSER.

ENQUÊTE OVER METHODEN EN MATERIALEN

Gedurende de afgelopen maanden heeft onder bovengenoemde titel een discussie plaats gevonden tussen collega STEENS enerzijds en de collegae DERKSEN en KORENHOF anderzijds, die ondanks de in wezen onzelfzuchtige bedoelingen der scribenten is uitgelopen op een controverse, die geen enkel belang meer dient.

Dat collega STEENS met een niet letterlijk weergegeven citaat, dat overigens aan de essentie van de gedachtenwisseling niets toe of af deed, toch een fout beging, zal ieder onderschrijven. Met „gebrek aan elementair fatsoen” heeft dit weinig te maken, wel met onervarenheid.

De redactie betreurt, dat zijzelf in haar ijver de leesstof te vervolmaken in een ingezonden stuk het woord „voorkeursmaterialen” heeft ingevoegd, dat dus *niet* van collega STEENS afkomstig is. Deze heeft tengevolge van het tijdsgebrek ter drukkerij ook géén inzage meer gehad van de proefdruk. Dat collega DERKSEN in de gewraakte term een kritiek meent te moeten proeven ten aanzien van de objectiviteit van zijn onderzoek is buitengewoon jammer. De redactie bedoelde hiermede de voorkeur van de geënquêteerden aan te duiden voor de door hèn gebruikte materialen waarover gegevens werden gevraagd.

Als slotopmerking nog dit. Collega STEENS, die zich tot tolk maakt van de naar goede voorlichting dorstende practicus en over het hoofd ziet, dat reeds zoveel – en zeker steeds te weinig – door de universitaire stafleden wordt gedaan, verdient allerminst de geprikkelde reactie van collega DERKSEN en mag zich getroost voelen, dat zijn elementair fatsoen vooralsnog buiten iedere twijfel staat. De redactie beschouwt het mede als de taak van het Tijdschrift voor Tandheelkunde steun te geven aan ieder streven de kloof tussen het academisch onderwijs en de practicus te overbruggen; zij staat open voor ieder initiatief. In dit geval is zij bereid deemoedig het zorgvolle hoofd te buigen bij het geweld van de „vuurpijl”, die zij ongewild en onbedoeld heeft afgeschoten met „voorkeursmaterialen”.

Redactie

(ongecorrigeerd)